

BIBLICKÉ ÚKOLY 1969

Unijní výbor církve adventistů s. d.,
oddělení vnitřní misie
Praha 2, Londýnská 30

I. čtvrtletí 1969

ÚVAHY O SKUTCÍCH
APOŠTOLSKÝCH

1. úkol — 4. ledna 1969

Pavlova první misijní cesta — Cypr a Pisidie

Základní verš: Iz 60, 3.

Duch svatý upozornil proroky a učitele v Antiochii, aby oddělili Saula a Barnabáše pro misijní službu mezi pohany. Jejich prvním působištěm byl Cyprus, kde jim Bůh dal zvítězit nad odporem satana a kde byl také obrácen místodržitel ostrova. Odtud se odebrali na pevninu. V Antiochii Pisidské zvěstovali evangelium Židům i pohanům a pokračovali v provinciálních městech Lykonie. Založili sbory a určili jejich správce.

ODDĚLENÍ SAULA A BARNABÁŠE

1. Kdo vedl práci ve sboru v Antiochii Syrské? Sk 13, 1.

„Proroci a učitelé.“ Proroctví a učitelství patřilo mezi dary Ducha (1 Kor 12, 8. 10; Ef 4, 11). Tito mužové měli duchovní dary pro vzdělání církve.

2. Jaký pokyn přišel od Ducha svatého? v. 2.

3. Jakým způsobem a pro jaké dílo byli Barnabáš a Saul odděleni? Kdo ještě byl v této misijní skupině? v. 3–5b. Srov. Sk 12, 25.

Pavel a Barnabáš již pracovali jako Kristovi služebníci a Bůh bohatě požehnával jejich úsilí. Dosud však žádný z nich nebyl veřejně oddělen k misijní službě modlitbou a vzkládáním rukou. Nyní byli církví pověřeni netoliko pravdu zvěstovat, ale i křtít a organisovat sbory, jsouce vybaveni plnou církevní mocí.

Obřadné vzkládání rukou nepřidávalo nový dar milosti nebo nějaké zvláštní schopnosti. Bylo pouze církevním potvrzením pro práci v Božím díle a uznávaným způsobem pověření určitou funkcí.

Tento způsob měl u Židů svůj význam. Když otec požehnával dítky, vkládal své ruce na jejich hlavy. Když bylo zvíře určeno k oběti, na jeho hlavě spočinula ruka kněze. Když tedy představitelé antiochijského sboru vložili své ruce na hlavy apoštolů, prosili tím Boha, aby těmto služebníkům udělil své požehnání k zvláštnímu dílu, k němuž je povolal.

Řecké slovo „apoštol“ znamená „poslaný“. Stejný význam má i slovo latinského původu „misionář“. Tato slova měla kdysi stejný význam. Saul a Barnabáš se nyní stali apoštolů v přesném významu slova: „poslaní“ neboli „misionáři“.

EVANGELIUM NA CYPRU

4. Kam se odebrali tito nově ustanovení misionáři a proč? v. 4b. 5. a.

Barnabáš pocházel z Cypru. (Sk 4, 36) Měděné doly skýtaly obživu četnému obyvatelstvu ostrova, mezi nímž bylo i mnoho Židů. Pohanství se tu vyznačovalo obzvlášť velkou nemravností.

5. Komu předně kázali Saul a Barnabáš? v. 5.

Trvalým zvykem apoštola pohanů bylo zvěstovat evangelium nejdříve Židům. Tak to dělal, kdykoli přišel na nové místo. Viz také Sk 17, 1. 2; 18, 1. 4; 19, 1. 8.

6. Kdo v Páfu obzvlášť dychtivě chtěl slyšet evangelium? v. 7.

ODPOR A PŘIJETÍ

7. S jakým odporem se evangelium setkalo v Páfu? Sk 13, 6. 8—11.

8. Jakého požehnání se dostalo Sergiu Pavlovi? v. 12.

9. K jaké změně Saulova jména došlo? v. 9.

Jméno Saul znamenalo „žádaný“ (hebr.), Pavel znamená „malý“ (lat.). Různé teorie se pokoušely vysvětlit změnu jeho jména. 1) Jméno „Pavel“ byla přezdívka z mládí. 2) Toto jméno dostal od římského místodržitele na Cypru, Sergia Pavla, kterého apoštol získal pro víru mezi prvními. 3) Jelikož začal kázat mezi pohany, přijal římské jméno. Tato poslední domněnka zdá se být nej-přijatelnější.

EVANGELISACE V ANTIOCHII PISIDSKÉ

10. Co se přihodilo v Pergen? v. 13.

Zde byl Marek přemožen strachem a malomyslností, dočasně zviklán ve svém rozhodnutí cele se odevzdat Pánu a jeho dílu. Nezvyklý těžkostem podlehl malomyslnosti, plynoucí z nebezpečí a strádání. Za příznivých

okolností pracoval úspěšně, ale uprostřed odporu, nebezpečí a pronásledování, která často doléhají na služebníky v díle Božím, nedovedl snést těžkosti jako dobrý voják kříže. Musil se ještě naučit statečně snášet nebezpečí pronásledování a soužení.

11. Kde započali apoštolové kázat v Antiochii? Komu? v. 14. 16. 42.

Antiochie byla důležitým městem v Pisidii, tzv. „malým Damaskem“. Obyvatelstvo bylo smíšené, vedle domorodců tu byli Řekové, Římané a početná židovská diaspora.

12. O kom kázal Pavel? v. 22. 23. 27—37. Srov. Sk 8, 35.

Kristus byl vždy středem Pavlova kázání i jeho spisů.

13. Jaké požehnání podle Pavla dá Pán těm, kteří v něj uvěří? v. 38—39. Srov. Sk 2, 38; 3, 19.

ZALOŽENÍ SBORU

14. Kdy kázal Pavel opět v synagoze a komu? v. 44.

15. S jakým prudkým odporem se apoštolové znovu setkali? v. 45—50.

16. Když Židé pohrdli evangeliem, ke komu se Pavel obrátil? v. 46.

K přemýšlení: V prvních dobách křesťanství se evangelium šířilo s protivenstvím. Bude tomu dnes jinak? Ani toho, kdo ze strachu zmalomyslní, Bůh nezavrhne. Kdo se vrátí, toho Bůh opět použije. Marka použil k sepsání evangelia.

Apoštolové v boji s pohanstvím

Základní verš: Sk 14, 17.

Když Pavel a Barnabáš opustili Antiochii Pisidskou, dali se na cestu do vzdálené a kulturně zaostalejší oblasti. V Ikonii a Lystře byly židovské obce, v nichž evangelium bylo přijímáno i prudce odmítnuto. Mnozí z pohanů se obrátili. Nebezpečí, na která apoštol vzpomíná ve 2 Kor 11, 26, vztahují se nepochybně na tento kraj.

ÚSPĚCH V IKONII

1. Kam se odebral Pavel s Barnabášem? Sk 13, 51.

Setřesení prachu z nohou bylo pro Židy znamením zavržení. Pán Ježíš dal naučení: „Když vás budou pronásledovat v tomto městě, prchněte do jiného.“ (Mat. 10, 23.)

2. Jaký tam byl duchovní stav věřících? v. 52.

3. Které dvě třídy lidí naslouchaly apoštolovu kázání? Která nápadná znamení provázela dílo evangelia? Sk 14, 1–3.

Apoštolové se nedali odvrátit od své práce, neboť mnozí pohané denně přijímali učení Kristovo. Věrně pokračovali přes odpor, závist a předsudky. Divy, které apoštolové mocí Boží vykonali, působily požehnaně na mysl všech, kteří byli upřímného srdce.

Rostoucí zájem o učení Kristovo podnítil nevěřící Židy

k novému odporu. Pomluvili apoštoly před úřady a postavili jejich práci do falešného světla. Tak se jim podařilo na úřadech vzbudit obavy z povstání a nepokojů. Veliký počet Ježíšových stoupenců označili za spiklence s nebezpečnými záměry.

Následkem těchto obvinění učedníci se znovu dostali před úřady, avšak svou zdařilou obhajobou přesvědčili i předpojaté úředníky o své nevině. Úředníci je neodsoudili. Museli uznat, že učení apoštolů mělo za cíl učinit z lidí lepší občany.

4. Jaká oposice se vyvinula? v. 4–5.

Zuřivost Židů měla ukončit práci apoštolů. Vyprovokovali nejnižší vášně nevědomé městské luzy a připravili nepokoje, které připsali činnosti apoštolů. Přátelé apoštolů je varovali před úmysly nevěřících Židů a nutili je, aby pro zachování svého života opustili město. Proto apoštolové tajně unikli, důvěřující vítězství učení Kristova.

NEBEZPEČÍ V LYSTŘE

5. Jaký zázrak se stal v Lystře? Kdo se obrátil v tomto městě? Sk 14, 8–10; 16, 1–2; 2 Tim 3, 10–11.

6. S kým ztotožnil lid Pavla a Barnabáše a s jakým výsledkem? Sk 14, 11–13.

Jelikož Pavel kázal, srovnali ho s Merkurielem (Hermem). Merkurius byl bůh výmluvnosti. Barnabáše srovnávali s Jupiterem. Tato dvě božstva byla často představována společně jako poutníci na pozemských výpravách.

7. Jak odmítl Pavel nabízenou mu čest? v. 14–15a.

8. Kterými slovy vylíčil apoštol jediného pravého Boha? v. 15–18.

Pavel představil nebeského Boha jako tvůrce vesmíru a Pána veškeré přírody, který opatřuje potřeby člověka skrze zákony dané přírodě a osobně pečuje o každého tvora bez zřetele na to, zda mu slouží či ne. Viz Mat 5, 45.

9. K čemu naváděli Židé lidi z jiných měst? v. 19.

10. Do kterého města se pak odebral Pavel s Barnabášem? v. 20.

ZAKLÁDÁNÍ NOVÝCH SBORŮ

11. Jak apoštolové utvrzovali víru křesťanů na zpáteční cestě? v. 21–22.

Pavlův návrat přes Lystru, Ikonii a Antiochii Pisidskou je velikým naučením pro nás. Kázání a evangelisace je důležitá, avšak pastorec, upevňování víry a sborový pořádek jsou právě tak důležité, má-li být ovoce práce zachováno.

12. Co bylo nutno učinit pro upevnění započaté práce? v. 23.

Sbory byly náležitě organisovány. V každém sboru byl ustanoven starší a zaveden církevní pořádek.

13. Co vyprávěl apoštol v Antiochii o Božím díle? v. 26. 27.

14. Které třídě lidí Bůh zejména prokázal milost? v. 27b.

K přemýšlení: Těžkosti a protivenství neodradilo apoštoly od lásky k Ježíši ani od práce pro něho. Jak je to s tebou?

Apoštolský koncil v Jeruzalémě

Základní verš: Sk 15, 11.

Mnozí na víru obrácení farizeové, tzv. judaisté, požadovali od obrácených pohanů zachování určitých nařízení Mojžíšova zákona. K těmto požadavkům patřila i obřizka. Někteří křesťané — judaisté, ji považovali za podmínku spasení. Pavel a Barnabáš však zastávali názor, že obrácení pohané se těmito nařízeními řídit nemusí. Jakub, předsedající člen apoštolské rady, spolu s Petrem byli téhož názoru, ačkoli Petr později zaváhal.

SPOR O OBŘADY

1. Co učili někteří křesťané z Judstva? Sk 15, 1.

Tento názor o obřizce, který přinesli z Antiochie někteří židovští křesťané, značně znepokopil křesťany z pohanů. Judaisté kladli obřizku jako podmínku spasení a trvali na tomto názoru. Obřizka se stala příčinou sporu a hrozila rozdělením církve. O celé otázce se mnoho diskutovalo, čím se narušovala jednota církve. Nakonec se bratři z Antiochie rozhodli vyslat několik delegátů v čele s Pavlem a Barnabášem ke starším a apoštolům do Jeruzaléma, aby tam tuto záležitost projednali.

2. Kde hledali apoštolové řešení této otázky? v. 2.

Dítky Boží, zvláště pak ty, které teprv začínají důvěřovat v Boží milost, se musí chránit dvou omylů. První omyl je ve spoléhání na vlastní skutky. Domnívají se, že

Boha mohou smřít těmito skutky. Kdo chce být spasen zachováním zákona, pokouší se o nemožné. Všechno, co bychom chtěli dělat bez Krista, je poskvrněno sobectvím a hříchem. Jen milost Kristova, kterou si přivlastňujeme vírou, nás činí svatými bytostmi.

Druhý omyl, řekli bychom opačný, tkví v tom, že nás Kristus osvobodil od zachovávání Božího zákona a že naše skutky nemají vůbec žádný vliv na naše vykoupení. Všimněme si, že poslušnost není vnějším plněním přikázání, ale službou lásky.

3. Jak se projevíly sbory ve Fenícii a Samaří ke svědectví apoštolů? v. 3.

CÍRKEVNÍ KONCIL

4. Komu podal Pavel zprávu, když přišel do Jeruzaléma? v. 4. 6; Gal 2, 2.

- a) Pavel oslovil jeruzalémský sbor.
- b) Pohovořil si soukromě s některými apoštoly.
- c) Zprávu podal apoštolům a starším v radě.

5. Kdo předsedal apoštolské radě? Sk 15, 13.

Ve dvanácté kapitole je zpráva o mučednické smrti Jakuba syna Zebedeova. Jakub, který předsedal apoštolské radě, byl bratr Pána Ježíše a je bezpochyby autorem Jakubovy epištoly.

Rada, která rozhodla o sporné otázce obřizky, se skládala ze zakladatelů církevních sborů, tedy křesťanů židovského i pohanského původu. Byli zde přítomní starší z Jeruzaléma, zástupci z Antiochie a jiných vlivných sborů. Tato církevní rada se nepokládala za neomylnou. Vycházela však z toho, co učil Kristus, z návrhů členů církve, kteří byli osvíceni Duchem sv. a konečně z Božího vnuknutí, které naplnilo všechny přítomné.

PŘEDMĚT SPORU

6. Jaký názor zastávala jedna skupina věřících židovského původu? v. 5.
7. Jak obhajoval Petr Pavlovu a Barnabášovu práci mezi pohany? v. 7. 8.
8. Jak se dívá Bůh na pohany i Židy? v. 9.

Petr vyprávěl z vlastní zkušenosti o tom, jak Duch sv. působil na pohany i Židy a jak jej Bůh varoval, aby nedělal rozdíl mezi lidmi, protože krev Ježíše Krista očišťuje od každého hříchu a nečistoty.

9. Jaký rozumný návrh předkládá Petr? v. 10. 11. Srovnej Gal 5, 1–4.
10. Jedině jak budeme spaseni? V. 11. Srovnej Sk 4, 12; Ef 2, 5. 8; Gal 2, 16; Řím 3, 26–28.

Obrácení člověka není žádná maličkost. Je to největší div Boží moci. Život obráceného člověka je možný jen ve víře v Krista jako osobního Spasitele.

UJASNĚNÉ POŽADAVKY

11. Jaké bylo rozhodnutí koncilu? v. 24. 20. 29.
 - a) Maso obětované modlám měli pokládat za nečisté.
 - b) Měli se vystříhat smilstva, které pohané považovali za součást náboženských obřadů.
 - c) Neměli jíst maso udávených zvířat.
 - d) Také krev neměli jíst. (1 Moj 9, 4; 3 Moj 3, 17)

Pohané jedli rádi jídlo z krve.

12. Kdo usměrňoval rozhodnutí koncilu? v. 28.

13. Jakou potěšitelnou zprávu poslalo shromáždění křesťanským sborům? v. 22. 23. 27.

14. Jak bylo toto rozhodnutí přijato? v. 31.

Toto dalekosáhlé usnesení koncilu utvrdilo věřící ve víře a pomohlo k rozmachu díla Božího.

K přemýšlení: Spaseni jsme z milosti, bez skutků zákona. Boží milost nás však neosvobozuje od zachování Božích přikázání.

4. úkol — 25. ledna 1969

Druhá misijní cesta

Základní verš: Sk 16, 30—31.

Pavel se svými spolupracovníky nesetkal se s těžkostmi, když navštěvoval místa, na kterých působil při své první cestě. To však, že Duch svatý jim zabránil vstoupit do západní části Malé Asie, jim poněkud ztížilo situaci. Makedonské volání otevřelo nové pole působnosti v Evropě. Uvěznění, bití a zemětřesení daly podnět k založení nového sboru ve Filippis. Byl to první sbor v Evropě jako výsledek apoštolské misijní činnosti.

ROZDĚLENÍ MEZI MISIONÁŘI

1. Jaký návrh předložil Pavel Barnabášovi v Antiochii? Sk 15, 36.
2. Co způsobilo roztržku mezi bratřími? v. 37—39a.

3. Jak se misionáři rozdělili a kterým směrem se ubírali? v. 39—41.

CESTA DO NOVÝCH OBLASTÍ

4. Kdo se připojil k Pavlovi v Lystře? Který obřad byl vykonán a proč? Sk 16, 1—3.

Timoteův smíšený původ vedl Pavla k činu, o němž se tu mluví. Pro Židy byl Timoteus pohanem, pohané jej však pokládali za Žida, poněvadž matka ho vychovávala ve svém náboženství. Pavel pečlivě uvážil Timoteovo postavení, aby zabránil předsudkům a překážkám, které hrozily dílu Božímu.

Timoteus se stal velmi úspěšným kazatelem. Doprovázel Pavla na druhé misijní cestě, byl také v Římě během prvního Pavlova vězení, odkud Pavel psal epištolu Filippenským a Kolossenským. (Fil 1, 1; Kol 1, 1.) Timoteus byl správcem důležitého sboru efezského, když mu Pavel píše z Říma během svého druhého uvěznění první i druhou epištolu. Pavel se zmiňuje o Timoteově zatčení i propuštění v listě Žid 13, 23.

5. Jak sloužil Pavel i jeho společníci sborům? Sk 15, 41; 16, 4—5.

6. Do kterých oblastí Pavel nemohl vstoupit? Sk 16, 6—7.

7. Kdo kázal v této oblasti blízko Pavla? 1 Pet 1,1. Srovnej Řím 15, 20.

Je možné, že když Pavel stál na hranicích Myzie a Bitynie, Petr se blížil nebo vstupoval do týchž oblastí. Pavel konal průkopnické dílo a nechtěl pracovat tam, kam byli určeni jiní. Duch svatý zajisté z dobrých příčin chtěl, aby Pavel šel přímo do Makedonie.

8. Kdo se k těmto misionářům připojil v Troadě? Sk 16, 8. 10.

Troada bylo čilé přístavní město, kam denně připlouvaly lodě z Evropy a opět odplouvaly. Je to starobylá Trója z Homérových epických básní. Z tohoto města zahájil Pavel, veden Duchem, útok na pohanství v Evropě.

Pán mu přivedl Lukáše jako čtvrtého člena družiny, kterou tvořili Pavel, Silas a Timotej. Usuzujeme s jistou pravděpodobností, že se tu setkali, protože pisatel Skutků se podle v. 10 čítá též k této družině.

9. Jakou naléhavou výzvu dostal Pavel a jak se k ní zachoval? v. 9–11.

EVANGELIUM VE FILIPPIS

10. V kterém evropském městě začal Pavel kázat? Jak strávil sobotu? v. 12–15.

Filippis bylo typicky římské provinciální město se skalním hradem a pevnostními zdmi. Bylo to město spíše vojenské než obchodní. Žilo tu jen málo Židů. Nebylo zde synagogy, nýbrž obezděné neboli ohrazené místo k modlitbě, tzv. „proseuché“.

11. Jaká mrzutost byla podnětem k projevení moci evangelia? v. 16–18.

UVĚZNĚNÍ A PROPUŠTĚNÍ

12. Jakou žalobu vznesli proti apoštolům a s jakým výsledkem? Sk 16, 19–24.
13. Jak si počínali apoštolové v těžkostech a jak Bůh zasáhl? v. 25–28.

**14. Jak ujistili apoštolové poděšeného strážce žaláře?
Co následovalo? v. 29—34.**

Slavná skutečnost spasení z milosti skrze víru není v Písmě nikde tak jasně a jednoduše ukázána jako při obrácení strážce žaláře ve Filippis. Jistoty spasení jako daru Božího, nezaslouženého vlastními skutky, může se dostat každému věřícímu, jako se jí dostalo Pavlovi. (1 Tim 1, 12.)

Když jsme svou hříšnost poznali, nemařme čas úsilím sami se polepsit. Mnozí lidé se domnívají, že nejsou dosti dobří, aby mohli přijít ke Kristu. Snad si myslíš, že se vlastní snahou staneš lepším? „Může-li změnit Mouřenín kůži svou, aneb pardus peřestost svou, také vy budete moci dobře činit, naučivše se zle činit.“ Jer 13, 23. Pomoc najdeme pouze u Boha. Nesmíme čekat, až budeme mít silnější víru, lepší příležitost, nebo světlejší povahu. Nic nemůžeme dokázat sami ze sebe. Musíme přijít ke Kristu takoví, jací jsme!

**15. Za jakých okolností byli apoštolové propuštěni?
v. 35—40.**

Apoštolové byli římskými občany, a proto bití a vězení bez náležitého vyšetření a soudu bylo nezákonné. Pavel a Silas byli veřejně uvězněni, a proto odepřeli soukromé propuštění bez náležitého vysvětlení ze strany městských úřadů.

K přemýšlení: Ani bití ani žalář neodradilo apoštolů od vydávání svědectví. Tebe dnes nikdo nebije ani nežaláruje. Vydáváš svědectví?

Evangelium v Makedonii a Řecku

Základní verš: Sk 17, 11.

Apoštolská skupina byla pro svou práci dobře vyba-
vena.

- a) Byli naplněni Duchem svatým a jím zmocněni.
- b) Všichni byli římskými občany.
- c) Ovládali řeč lidu, jemuž chtěli zvěstovat evange-
lium.
- d) Měli dlouholetou zkušenost.

Na této cestě začal Pavel psát své listy. První i dru-
hou epistolu Tessalonickým posílá z Atén okolo roku 52
po Kr.

PAVEL V TESSALONICE

1. Jakého obyčeje dbal Pavel v Tessalonice? SK 17,
1—2.

Město nazvané Tessalonikou (dnešní Soluň), bylo ne-
sporné hlavním městem Makedonie, jedním z nejjistějších
a největších obchodních přístavů Egejského moře. Zde vešli
apostolové do prvního evropského velkoměsta, které ještě
dnes většinou obstarává obchod na Balkáně. Zakotví-li tu
jednou evangelium, míní Pavel, jistě se rychle rozšíří po
celém pobřeží Středozemního moře. A tak tomu i bylo.
(1 Tes 1, 8.)

2. Jak se tu Pavel živil? 2 Tes 3, 8.

Kde Pavel kázal evangelium, vydělával si svůj „chléb“ vlastní prací. Tak kupř. v Tessonice, v Korintu (Sk 18, 1—3), v Efezu (Sk 20, 33. 34.)

EVANGELIUM V TESSALONICE

3. Které třídy lidí uvěřily? v. 4. 5.
4. Jakou obžalobu vznesli Židé proti věřícím? v. 5—7.
5. Proč byla obžaloba, týkající se křesťanské víry v království Kristovo, tak nebezpečná? v. 7—9. Srov. Jan 18, 36—37; Zj 19, 11. 15. 16.

Žaloba proti apoštolům byla opovážlivá, neboť podle ní nejen že porušili veřejný pořádek, ale stavěli se též proti císaři. Židovští vůdcové rouhavě prohlásili v předstírané politické oddanosti, že nemají krále, nýbrž římského císaře. Jan 19, 12. 15.

6. Co dále zdůrazňovali při zvěstování evangelia v Tessonice? 1 Tes 4, 13—18. Srov. 2 Tes 2, 1—12.

Hlavní myšlenkou listů Tessonicenským je druhý příchod Kristův. Pavel zdůrazňuje:

- a) Jistotu druhého příchodu,
- b) spasení skrze Krista jako přípravu na jeho příchod,
- c) spořádaný a čas vykupující život těch, kteří očekávají Pána.

PRÁCE V BERII

7. Jaký poměr k Písmu měli Židé v Berii? Co čteme o těch, kteří zde přijali evangelium? Sk 17, 10—12.

8. Proč Pavel opustil toto město? v. 13–15.

Nevěřící Židé z Tessaloniky, kteří byli naplněni žárlivostí a nenávisť k apoštolům a nebyli spokojeni s tím, že je vyhnali ze svého města, přišli za nimi do Berie a vzbouřili proti nim lehce vznětlivé povahy některých lidí.

KŘESŤANSKÉ ZJEVENÍ A ŘECKÁ FILOSOFIE

9. Co rozhorlilo Pavlova ducha v Aténách? S kým začal rozhovor? v. 16–18a.

Když Pavel spatřil krásu a velkolepost aténskému prostředí a viděl, že město je pohřženo v modlářství, jeho duch horlil pro Boha, jehož viděl zneuctěného na všech stranách. Ve svém srdci cítil bolest nad obyvateli Atén, kteří přes mnohé své znalosti neznali pravého Boha.

10. Co se praví o smýšlení Atéňanů? v. 18–21.

Posluchači na Areopagu patřili v podstatě ke dvěma filosofickým směrům; škole stoiků a epikurejců.

Epikurejci věřili v „dobrý život“, který lze dosáhnout honbou za radostí a osobním štěstím cestou rozkoší a holdování tělu. Stoikové byli filosofové, kteří věřili v „dobrý život“, jehož lze dosáhnout konáním svých povinností. Někteří z vynikajících římských císařů druhého století byli stoikové. Řeční filosofové hledali vždy něco nového, nebyli však nikdy uspokojeni.

11. Jak vysvětloval apoštol pravého Boha filosofům? v. 23–25. 28a.

ČLOVĚK POTŘEBUJE BOHA

12. Kterými slovy vyjádřil Pavel příbuznost všech lidí a jejich poměr k Bohu? v. 26. 28b.

Způsob Pavlova kázání může sloužit moderním kazatelům za vzor. Nevytýká Řekům, že vysoko o sobě smýšleli, nebo že jsou bídní červíci z prachu, nebo snad synové ďáblůvi. Postihuje při nich nesprávné hodnocení života. Zapomněli, že jsou Božím stvořením, a podobně jako nevěřící Židé, nepokládají se za hodné věčného života.

13. V čem spatřoval Pavel falešný základ pohanství? v. 29. Srov. Iz 44, 6—20.

Druhé přikázání zapovídá uctívání pravého Boha obrazy nebo zpodobeninami. Mnozí pohanští národové tvrdí, že jejich obrazy jsou jen znázorněním nebo symboly, kterými je božstvo uctíváno; Bůh však takovou službu prohlašuje za hřích. Pokus o hmotné znázornění věčného Boha nutně snižuje představu člověka o Bohu. Mysl, odvrácena od nekonečné dokonalosti Hospodinovy, se spíš přiklání stvoření nežli Stvořiteli.

14. Jakou výzvu posílá Bůh všem lidem? V čem záleží naléhavost tohoto provolání? v. 27. 30—31.

15. Jaký byl výsledek Pavlova kázání v Aténách? v. 34. Srov. 1 Kor 1, 20—30.

Pavlovo úsilí v Aténách nebylo zcela marné. Dionysias, jeden z nejpřednějších občanů, spolu s některými jinými přijali křesťanství. Pavlova slova nám připomínají významnou událost a patří k moudrým výrokům církve. Apoštol byl v situaci, kdy mohl snadno vyprovokovat své domýšlivé posluchače a sám se vehnat do tísnivé situace. Kdyby ve svém proslovu napadl jejich božstva a vý-

znamné představitele města, kteří mu naslouchali, mohl ho stihnout úděl Sokrata. On však opatrně odvracel jejich mysl od pohanských božstev tím, že jim připomínal pravého Boha, jehož chtěli uctívat, kterého však podle vlastního veřejně vypsaneho doznání nepoznali.

K p ř e m ý š l e n í : Pavel se dal vést vnuknutím Ducha sv. Dáváš se jím vést i ty? Prosíš o vedení Duchem sv.? Nesnižuj náboženství jiných, ale jako Pavel přiváděj ke Kristu!

6. úkol — dne 8. února 1969

Evangelium v Korintu — začátky v Efezu

Základní verš: 1 Kor 2, 2.

Staré město Korint zničili Římané r. 142 př. Kr. Na jeho troskách byl vystavěn nový Korint, který se stal bohatým přístavním městem. Výraz „korintismus“ vyjadřoval nejvyšší míru mravního úpadku. Pavel zde kázal osm měsíců každou sobotu. Ve všední dny dělal stany. Pán Pavlovi zjevil, aby nepřestával kázat ani v tom největším protivenství. Zde také napsal epištolu k Římanům. Z Korintu odešel do Jeruzaléma a Antiochie. Odtud se pak vydal na třetí misijní cestu.

PAVLOVA PRÁCE V KORINTU

1. S kým navázal ap. Pavel spojení? Co je sblížovalo?
Sk 18, 1–3.

Pavel přišel do Korintu na podzim r. 52 po Kr. Při své misijní práci poznal Akvilu a jeho manželku Priscilu, kteří sem přišli s ostatními Židy z Říma. Když Pavel odešel z Korintu do Efezu (Sk 18, 18. 19), šli s ním. Později jim apoštol posílá pozdrav do Říma (Řím 16, 3).

2. Co dělal Pavel v sobotu? Jak dlouho působil v Korintu? v. 4. 11.

Pavel poučoval své posluchače o významu ceremoniálního zákona. Poukázal jim na Krista, jeho ukřižování, úřad velekněze a na svatyni, v které Ježíš působí. Předobraz toho všeho znali již ze Starého zákona. Vysvětloval jim, že podle proroctví má být Mesiáš z rodu Abraháma a Davida. Podle proroctví zdůvodňoval povahu i skutky předpověděného Mesiáše i jeho přijetí a zavržení. Pak jim ukázal, že to všechno se naplnilo v životě Ježíše Krista, a proto že je Ježíš Spasitelem světa.

ZAMÍTNUTÍ I PŘIJETÍ EVANGELIA

3. Proč už nemohl Pavel déle kázat v synagóze? v. 5—7.

4. Kdo přijmul poselství evangelia? v. 8.

5. Jak Pán Bůh posílil Pavla? v. 9—10.

Bůh se Pavlovi zjevil několikrát:

a) Před Damaškem. Sk 9, 3—7; 22, 6—11; 26, 13—19.

b) V Arábii. Gal 1, 16. 17.

c) V jeruzalémském chrámu. Sk 22, 17—21.

d) V Korintu. Sk 18, 9. 10.

e) Ve vidění o ráji. 2 Kor 12, 1—5.

f) V jeruzalémském vězení. Sk 23, 11.

g) Návštěvou anděla při první cestě do Říma. Sk 27, 23. 24.

6. Z čeho obžalovali Pavla u prokonzula? Sk 18, 12. 13.

7. Co jim Gallio odpověděl? v. 14—17.

Prokonzulovi Galliovi se nelíbil fanatismus a samospravedlivost Židů. Nebral na vědomí jejich žalobu. Když se chtěl Pavel bránit, Gallio mu naznačil, že se nemusí namáhat.

KONEC DRUHÉ CESTY

8. Co udělal Pavel v Cenchreis? v. 18—21.

9. Která místa navštívil Pavel cestou do Jeruzaléma? v. 19—22.

ZAČÁTEK TŘETÍ CESTY

10. Kde se Pavel zastavil na začátku své třetí misijní cesty? v. 23.

Na počátku druhé (Sk 16, 1) a třetí (Sk 18, 23) misijní cesty šel Pavel po stopách svého dřívějšího působení. Přitom navštěvoval i nové oblasti.

11. Který schopný muž přišel mezitím do Efezu? Kdo mu zvěstoval celou pravdu? v. 24—26.

O Apollovi toho víme málo. (1 Kor 3, 4—6; 4, 6. 7) Jedno je však jisté, že byl úspěšným svědkem Ježíše Krista. Není důvodu domnívat se, že by mezi Pavlem a Apollem došlo k nějakému nedorozumění.

12. Co čteme o práci Apolla v Korintu? v. 27. 28.

13. Co se dozvěděl Pavel o duchovním životě některých učedníků v Efezu? Sk 19, 1—3. 7.

14. Na koho jim Pavel poukázal? v. 4–7.

Když přijali křest Janův, nechápali ještě plně poslání Pána Ježíše jako spasitele hříšníků. Po Pavlově objasnění přijali Krista radostně, a hned se to projevilo v jejich životě víry.

K přemýšlení: Z Pavlova působení na jeho misijních cestách vidíme, že kde je hodně těžkostí, tam je i hodně získaných duší pro Krista. Ať nás proto těžkosti nezmalomyslní!

7. úkol — 15. února 1969

Tři léta v Efezu

Základní verš: Ef 2, 8. 9.

Efez bylo posvátné město starověku. Svatyně Diany v Efezu byla střediskem kouzelnictví, rájem rozkoše, neřestí a mystériem Orientu. Nepřítel, s nímž se Pavel setkal v Efezu, nebyla prázdňá filosofie, jak tomu bylo v Korintu, nýbrž temná pověra. Uctívání Diany bylo úzce spojeno s kouzelnictvím.

Nesmíme se domnívat, že apoštolové mohli dělat divy podle své vůle. Zvláštní nadpřirozená moc jim byla dána podle toho, jak toho vyžadoval čas a okolnosti. Tyto zázraky odpovídaly povaze hříchu, pověře a nevědomosti, s níž se potýkali.

ZE SYNAGOGY DO VEŘEJNÉ MÍSTNOSTI

1. Jakou dobu pobyl Pavel v Efezu? Sk 19, 8. 10. 22.

Pavlův pobyt v Efezu lze rozdělit na tyto časové úseky:

- a) Doba, kterou Pavel strávil se skupinou dvanácti, když tam přišel poprvé (v. 1–5),
- b) tři měsíce v synagoze (v. 8),
- c) dvě léta ve škole Tyrannově (v. 10),
- d) „nějaký čas“ v Malé Asii (v. 22),
- e) pobyt v době zmatku zlatníků (v. 23–40).

Celkový pobyt nemůže být kratší než tři roky.

2. Kterou významnou pravdu zdůrazňoval apoštol ve svém kázání a jaký odpor vzbudila? v. 8–9.

Království Boží bylo předmětem Pavlova kázání spolu s „cestou Boží“ k němu, kterou je druhý příchod.

3. Až kam bylo zvěstováno evangelium v Asii? v. 10.

Efez byl hlavním městem římské provincie v Asii, která zahrnovala důležitou a vzkvétající oblast v západní části nynějšího Turecka.

4. Jak se Pavel živil v Efezu? Sk 20, 34.

VÍTĚZSTVÍ NAD KOUZELNÍKY A ČARODĚJI

5. Jaké činy se daly rukama Pavlovýma? v. 11. 12. Srov. Mar 5, 27; 6, 56; Sk 5, 15.

6. Jak bylo potupeno Ježíšovo jméno a co následovalo? v. 13–17a.

Zde byla nesporně potvrzena svatost Kristova jména a vyzdviženo nebezpečí, jemuž se vystavuje každý, kdo jej vzývá bez víry v božské poslání Spasitelovo.

7. Jaké ovoce to přineslo v Efezu? v. 17—18.

Vyznání je důležitým krokem při odpuštění hříchů. Právě vyznání je vždy určité a zřetelné; vyznáváme hříchy, jichž jsme se dopustili.

8. Co učinili věřící se svými knihami? v. 19—20.

Co se dosud ukrývalo, nyní vyšlo na světlo. Přijetím křesťanství někteří bratři se cele nevzdali pohanské pověry. Vyskytovali se mezi nimi takoví, kteří se tím ještě obírali. Duchovní probuzení přivedilo veřejné vyznání hříchů a zavržení všech tajných praktik. Odevšad přinášeli tajné spisy a kouzelné papyry, tzv. „Efezské listy“ a veřejně je spálili. Cena spálených knih byla odhadnuta na 50.000 stříbrných drachem.

9. Co plánoval Pavel do budoucna? v. 21. 22. Srov. Řím 15, 24. 28; Sk 23, 11; 27, 24.

10. Jak zasáhlo kázání evangelia pohanskou modloslužbu? v. 26. 27.

NEPOKOJ V EFEZU

11. Jaký protest vnesli někteří řemeslníci a proč? v. 23—25. 28.

Podobně jako ve Filippis i zde se přidružily obchodní zájmy. Demetrioova řeč byla chytráckou směsí ziskosti a náboženského zanícení, vlastenectví a pověry.

12. Co způsobila řeč zlatníková? v. 29—34.

13. Co utišilo nepokoj? v. 35—40.

14. Jak se Pavel rozloučil s věřícími, než nastoupil další cestu? Sk 20, 1—5.

Pavlova práce v Efezu skončila. Byla to neustálá služba, mnohé soužení a hluboká úzkost. Vyučoval a varoval veřejně i soukromě se slzami a zkouškami. Židé neustále činili úklady a nezameškali ani jedné příležitosti, aby vyprovokovali cítění lidu proti němu. Přitom nesl Pavel na svých bedrech těžké břemeno péče o všechny sbory.

K přemýšlení: Věřící v Efezu se zbavili všech knih, které by je zaváděly k falešnému náboženství. Jak je to s tvými náboženskými knihami?

8. úkol — 22. února 1969

Pavlova cesta do Jeruzaléma

Základní verš: Sk 20, 32.

Pavel odešel z Filippis po svátcích nekvašených chlebů. V Troadě pobyl sedm dní a nakonec se s věřícími sešel na rozloučenou. Byl to zřejmě sobotní večer, začátek „prvního dne týdne“. Příštího dne Pavel se rozhodl jít pěšky asi 25 km, zatímco jeho přátelé odpluli lodí. Když dostihli Miletu, Pavel rychle vyslal posly do Efezu k starším, aby přišli k poslednímu setkání se svým apoštolem. V řeči na rozloučenou je varuje před hrozícím nebezpečím. Pavel pokračoval v cestě do Cesaree.

SHROMÁŽDĚNÍ V TROADĚ

1. Ve kterou dobu opustil Pavel Filippis? Jak dlouho se zdržel v Troadě? Sk 20, 6.
2. Kdy bylo shromáždění na rozloučenou s Pavlem a „lámání chleba“? v. 7. 8. 11.

Pavel kázal až do půlnoci a po půlnoci došlo k „lámání chleba“. Pak kázal až do sítání do svého odchodu. Vykladači shodně tvrdí, že jde o shromáždění konané v sobotu večer, při čemž nesmíme zapomínat, že židovský první den začínal při západu slunka v sobotu.

Tato zpráva není proto nijakým oprávněním pro zachování neděle ani důvodem pro konání bohoslužeb každého prvního dne v týdnu.

POKRAČOVÁNÍ V CESTĚ

3. Co se přihodilo při tomto nočním shromáždění? Jak byl mládenec přiveden k životu? v. 9. 12.

Mladík byl nalezen mrtvý. Mnozí se nahrnuli okolo něho s pláčem a křikem. Pavel sestoupil, vzal ho do své náruče a pronesl vážnou modlitbu, aby Bůh vrátil mrtvému život. Jeho modlitba byla vyslyšena.

4. Kdy opustil Pavel Troadu? Kam se potom odebral? v. 11. 13. Pavel šel pěšky do Assonu, vzdáleného asi 25 km.
5. Do kterého města odvezla loď Pavla a jeho společníky? v. 14. 15.

SETKÁNÍ S EFEZSKÝMI STARŠÍMI

6. Proč Pavel teď nenavštívil Efez? v. 16.

7. Kdo přišel za Pavlem do Miletu? v. 17.

Není známo, kolik starších sloužilo v efezském sboru. Má se za to, že jich bylo okolo dvanácti. Ochotně se vydali na cestu, aby slyšeli Pavlovo napomenutí a povzbuzení na rozloučenou.

8. Co pravil Pavel o zkouškách a těžkostech, které zažil během svého pobytu v Efezu? v. 18—19; 1 Kor 15, 32.

Šelmami míní nepochybně rozzuřené lidi, kteří ho tenkrát chtěli zabít.

9. Jaké účinné metody použil Pavel při zvěstování evangelia? v. 20—21. 25.

Pavel, neúnavný evangelista, věděl, jaký význam má práce od domu k domu. Ačkoli konal veřejná shromáždění pro mnoho lidí najednou, pracoval také s jednotlivými osobami, jako to kdysi činil i jeho Pán. Jako věrný strážný varoval všechny, s nimiž se setkal, a byl „čist od krve všech lidí“. (Sk 20, 26)

POVZBUZENÍ NA ROZLOUČENOU

10. Jaký byl Pavlův poměr k soužení, které jej očekávalo? v. 22—24; 21, 10—14.

11. Jaké nebezpečí hrozilo církvi a co měli činit starší? Sk 20, 28—31. Srov. 2 Tes 2, 7—15; 1 Tim 4 1—7; 2 Tim 3, 1—14; 4, 3—4.

Nebezpečí, před nimiž Pavel varoval, již v církvi byla a brzy měla vyvrcholit v odpadnutí, trvajícím 1260 let. Tak je to jasně vylíčeno ve Zjevení Jana 17. a 18. ka-

pitole. Odpadnutí prvotní církve však vyvolalo řadu reformních snah vrcholících ve veliké reformaci 16. století. Hnutí znázorněné ve Zjevení 14 je posledním Božím úsilím o pronikavou reformu před druhým příchodem Kristovým se všemi důsledky v životě víry.

12. K jaké duchovní zkušenosti měli efezští starší vést lidi? Sk 20, 32. 35.

13. S kým se Pavel potěšil, když se blížil k Jeruzalému? Sk 21, 7—9.

K přemýšlení: Pán Pavlovi sice připomíná, že pro jeho jméno bude muset trpět, ale neopustí ho, posiluje ho, a Pavel se k Pánu vine tím pevněji. Jak si počínáš v souzeních ty?

9. úkol — 1. března 1969

Pavlovo uvěznění

Základní verš: Ef 2, 14.

Představitelé církve v Jeruzalémě se mýlili, když Pavlovi radili, aby se v chrámu podrobil očištnému obřadu. Židé ho zajali a byli by ho zabili, kdyby včas nezasáhl velitel římského vojska. Ten dal Pavla odvést do Cešareje, kde bylo sídlo římského prokurátora Felixe.

ROZHOVOR S BRATŘÍMI

1. Komu se Pavel představil v Jeruzalémě? Sk 21, 17. 18.

2. Co poradili bratři Pavlovi a proč? v. 19–25.

Křesťané ze Židů, kteří žili v blízkosti chrámu, měli dosud chrámové obřady ve vážnosti. Pokládali je za přednost izraelského národa. Když viděli, že křesťanská církev opouští ceremoniální odkaz judaismu a uvědomili si posvátnost těchto zvyků a obřadů, mnozí se hněvali na Pavla, jako na iniciátora této změny. Ani všichni učedníci nebyli ochotni přijmout rozhodnutí koncilu. Někteří horlili pro obřadní zákon a na Pavla se dívali pohrdavě, protože si mysleli, že svými zdánlivě uvolněnými zásadami snižuje předpisy židovského zákona.

3. Jak postupoval Pavel při obřadním očišťování? v. 26. 27a.

Apoštol se domníval, že by mohl své nepřátele získat pro pravdu nějakým ústupkem ze své strany, neboli, že by slevil ze svých zásad. Tím by snad odstranil velkou překážku úspěchu evangelia na jiných místech. Takový ústupek však nebyl podle vůle Boží, neshodoval se s učním apoštola ani s ryzostí jeho charakteru. Jeho rádcové, jak je vidět, nebyli neomylní. Přesto, že někteří z těchto mužů psali z vnuknutí Ducha sv., přece se mýlili, když nebyli přímo pod jeho vlivem. Písmo např. zaznamenává, že Pavel v Antiochii musel také veřejně pokárat Petrovu obojakost. Zde Pavlovo smířlivé úsilí v chrámu nejen že nedosáhlo žádoucí cíl, ale situaci jen zhoršilo a urychlilo Pavlovo předpověděné utrpení. Jeho jednání ho odloučilo od jeho spolupracovníků. Církev Páně ztratila muže, který patřil k jejím předním bojovníkům. To zarmoutilo křesťany ve všech sborech.

VZBOUŘENÍ ŽIDŮ

4. Co se stalo, když maloasijské Židé uviděli Pavla v chrámu? Sk 21, 27–31.

S démonickou zuřivostí se vrhli Židé na Pavla a křičeli: „Muži izraelští, pomozte! Totoť jest ten člověk, kterýž proti lidu i zákonu i místu tomuto všechny všudy učí.“ Když se Židé sběhli, znovu obvinili Pavla: „A k tomu i pohany uvedl do chrámu a poškrvnil svatého tohoto místa.“

Podle židovského zákona nesměl neobřezaný muž vstoupit do chrámu. Tento přestupek byl trestán smrtí. Pavla viděli před nějakou dobou v městě s Trofimem z Efezu, proto se ve svých předsudcích vůči Pavlovi domnívali, že s ním byl i v chrámu. Pavel to však neudělal. Sám byl Žid, a jeho vstup do chrámu neodporoval zákonu. Přesto, že obvinění vůči Pavlovi bylo úplně falešné, stačilo vzbouřit Židy, kteří byli naplněni předsudky a nenávisť.

5. Jak byl Pavel zachráněn z rukou rozvášněného davu? v. 32–26.

6. Jak se Pavel legitimoval? v. 39.

7. Jak se Pavel hájil? Co Židy znova pobouřilo? v. 40; 22, 1–22.

Pavel ve své obhajobě vylíčil zkušenost svého obrácení, jak ji známe ze Sk 9. Apoštol mluvil pravděpodobně aramejsky. Je to řeč, která patří do skupiny hebrejsko-syrských jazyků. Po babylónském zajetí ji Židé užívali všeobecně.

8. Jaký dal rozkaz římský velitel, když Židé nepřestávali křičet? Sk 22, 24.

PAVLOVA OBHAJOBA

9. Proč nemohli Pavla mučit ti, kteří jej zajali? v. 25–29. Srovnej Sk 16, 37–39.

Vliv římského zákona působil okamžitě. Když to setník slyšel, přistoupil k veliteli a důrazně mu řekl: „Co to chceš dělat? Vždyť tento člověk je římský občan!“ Lyziáš byl překvapen a ohromen. Věděl velmi dobře, že nikdo by se neodvážil přivlastňovat si občanské právo, kdyby je skutečně neměl. Při dalším rozhovoru se vyjasnilo, že Pavel nejen římský občan je, ale že toto právo získal rodem, tedy čestněji než sám velitel Klaudius Lyziáš, který si je opatřil „za drahé peníze“. Nato hned odstoupili od něj ti, kteří ho chtěli mučením vyslýchat.

10. Kterou významnou pravdu evangelia zdůraznil Pavel před radou? S jakým výsledkem? v. 30; 23, 1–11.

PAVEL V CESAREI

11. Jaké úklady osnovali Židé proti Pavlovi? Jak byl zmařen jejich plán? Sk 23, 12–22.
12. Kam dopravili Pavla, aby se nestal obětí nepřátel? v. 23–33.
13. Co slíbil Felix po Pavlově příchodu do Cesareje? v. 33–35.

Felix byl římský prokurátor neboli prokonzul. Tento úřad vykonával od r. 52 po Kr. Jeho nástupcem byl Porcius Festus. (Sk 24, 27) Jistý římský historik píše o Felixovi, že vládl krutě.

K přemýšlení: Pavel udělal v chrámu ústupky proti svému poznání, a doplatil na to. Byla to obojakost. Neděláš to někdy také tak?

Pavel před Felixem a Festem

Základní verš: Sk 24, 14.

Než přišli židovští žalobcové do Cesareje, Pavel se hájil sám. Dokazoval, že evangelium, které zvěstuje, je v plné shodě se Starým zákonem. Když byl Felix vystředán nástupcem Festem, Pavel znovu vydával svědectví, a když se zdálo, že by mohl být poslán k soudu zpět do Jeruzaléma, odvolal se jako římský občan k císaři do Říma.

OBŽALOBA PROTI PAVLOVI

1. Z čeho obvinili Pavla členové Synedria? Sk 24, 1. 5—9.

Ve své řeči obvinil Tertullus Pavla jako nebezpečného člověka, který podnítil vzpuru mezi Židy ve světě, čímž se provinil i proti císaři. Dále ho označil za vůdce sekty Nazarénů a bludného odpůrce Mojžíšova zákona, který znesvětil chrám, a tím vlastně urazil nejen Židy, ale i římský zákon, který chránil jejich bohoslužbu.

2. Za vůdce koho byl Pavel označen? v. 5.

Ačkoli slovo „sekta“ zní opovržlivě, znamená vlastně skupinu, která jde za svými odlišnými „názory“. „Sekta“ ve Sk 24, 14 znamená vlastně totéž co „kacířství“. Výraz „Nazaréni“ se používal na označení Kristových následovníků, protože Ježíš vyrostl v Nazaretě.

3. Jak dokázal Pavel svou nevinu? v. 10—13.

PAVLOVA OBEZŘETNÁ OBHAJOBA

4. Kterou autoritu uvádí Pavel pro své náboženství?
Sk 24, 14.

Slovo „cesta“ se často vyskytuje ve Skutcích a vykladači Písma je ztotožňují s pojmem „křesťan“. Po této cestě jdou ti, kdo mají obecnství s Kristem, tou pravou „cestou“ (Jan 14, 6).

Nebývalo ničím neobvyklým, že věřící a svědomitý člověk, žijící podle zákona a proroků byl nazván „kacířem“.

5. V jaké naději, sdílené i některými žalobci, Pavel žil?
v. 15.
6. Který šlechetný záměr vedl Pavla do Jeruzaléma? v.
17—18.
7. Co tvrdil o své osobě a svém chování? v. 16.

Svědění „neporušené“ znamená více než pouhé vyhnutí se hrubým hříchům a zločinům, které puncují hříšníka a zločince v očích světa. Svědomí jakkoli „dobré“ musí naslouchat Božímu hlasu (Iz 30, 21) a jeho slovu (Iz 8, 19—20; 2 Tim 3, 15—17).

PAVEL PŘED FELIXEM

8. Kdo nyní slyšel Pavlovo další svědectví? Sk 24, 24.

Drusilla byla mladší sestrou krále Heroda Agrippy II. čili dcerou krále Heroda Agrippy I. Felix ji odloudil pomocí židovského mága Šimona z Cypru jejímu manželovi, králi Azizovi z Emesy.

9. O čem s nimi Pavel hovořil? v. 25a.

10. Jak se zachoval Felix? v. 25. 26.

11. Kdo vystřídal Felixe po dvou letech a co se stalo s Pavlem? v. 27.

PAVEL SE ODVOLÁVÁ K CÍSAŘI

12. Co odpověděl Festus Židům, kteří žádali usvědčení Pavla? Sk 25, 1–5.

Pohanský Říman Festus byl čestnější a přístupnější vedení Ducha Božího než předpojatí a krutí Židé.

13. Kterými slovy Pavel znovu trvá na své nevině? Sk 25, 8. 10–11.

14. Jaké odvolání Pavel učinil a proč? v. 10a. 11b.

Právo odvolat se k římskému soudu patřilo k římskému občanství. V případě odvolání i ten nejzvrhlejší císař se snažil o čestné vyřízení soudní záležitosti.

15. Jak rozhodl Festus o Pavlovi? v. 12.

K přemýšlení: Při krivém obvinění se Pavel hájí rozvážně, nedá se vyprovokovat. Mluví mírně i o svých žalobcích. Je si vědom, že Bůh je s ním. Děláš to tak i ty, jsi-li napaden?

Pavel před králem Agrippou

Základní verš: Sk 26, 19.

Pavel byl vězněn v Cesareji a čekal na výsledky u krále Heroda Agrippy II. a jeho sestry Bereniky. Vylíčením svého života snaží se působit na krále, aby přijal evangelium, ale marně. Musel jít do Říma.

KRÁLOVSKÝ ROZHOVOR

1. Kdo přišel na státní návštěvu k Festovi? Sk 25, 13.

Král Herodes Agrippa II. byl posledním členem židovského královského rodu Hasmoněvců neboli Makkabejských.

2. Jak vysvětlil Festus Pavlův případ? v. 14—21.

3. Kdo byl přítomen, když se Pavel objevil před královskými návštěvníky? v. 22—23.

Jaký to rozdíl! Agrippa a Berenika neměli nic z těch vlastností, které cení Bůh. Byli přestupníky jeho zákona, měli zkažené srdce i chování. Bůh i andělé hleděli s ošklivostí na jejich hříšný život. U světa však požívali přízeň pro své postavení a svou moc. Starý vězeň, stojí připoután řetězem k provázejícímu vojínu, nevzbuzoval svým oděvem a vzezřením úctu světa. Avšak tento muž, zdánlivě bez přátel, bohatství a postavení, měl doprovod, který nevěřící nemohli vidět. Nebeští andělé byli jeho společníky. Kdyby sláva jednoho z nich byla prozářila, veškerá pýcha a královská okázalost by se ztratila.

4. Co očekával Festus od tohoto rozhovoru? v. 24—27.

PAVLOVA OBRANA

5. Jak začal Pavel svou obhajobu? Sk 26, 4. 5. Srov. Fil 3, 3–5.

6. Na jakém základu spočívala Pavlova naděje? v. 6. 7.

Pavel vždy a důsledně trval na tom, že jeho učení není ničím novým nebo cizím, nýbrž že cele souhlasí s inspirovanými pravdami obsaženými v Písmě a závaznými pro všechny Židy. (Srov. Luk 24, 27. 44) Dnešní křesťan snažící se poslouchat Boha na důkaz své lásky k němu, musí také osvědčit, že věří všemu, co z pravd Písma zná a že podle toho i žije.

7. Jak upevnila zkušenost u Damašku Pavlovu víru v učení o vzkříšení? v. 8. 14–15.

Pavel si kladl otázku: Proč by se mělo zdát neuvěřitelným, že Kristus vstal z mrtvých? Jemu samému se to sice kdysi také zdálo neuvěřitelné. Ale jak nevěřit tomu, co sám viděl a slyšel v onom vidění v pravé poledne? On mohl svědčit o vzkříšení mrtvých, neboť viděl ukřižovaného a vzkříšeného Krista — toho, který chodil ulicemi Jeruzaléma, zemřel na Golgatě, zlomil pouta smrti a z Olivetské hory vstoupil na nebesa. Viděl ho a mluvil s ním právě tak jako Petr, Jakub, Jan nebo kterýkoli jiný z učedníků. A jak neposlechnout, když ho nebeský hlas poslal, aby otvíral oči Židům i pohanům, aby se ze tmy obrátili k světlu a ze satanovy moci k Bohu, aby přijali odpuštění hříchů a dědictví mezi posvěcenými? V Damašku, v Jeruzalémě, v celém Judsku, jakož i mezi pohany mluvil o pokání, o víře v Krista a tomu odpovídajícím životě.

Z PRONÁSLEDOVATELE SVĚDEK EVANGELIA

8. Které zkušenosti ze svého života Pavel uvádí? v. 9—12.
9. Jak byla jeho pronásledovatelská činnost zastavena? v. 12—15.
10. Čeho Pavel ihned uposlechl? v. 19.

Každý, komu Bůh svým Duchem dovolil postřehnout pravdu, je povinen — bez ohledu na to, zda od Boha vidění dostal nebo ne — okamžitě a nesobecky poslechnout jako Pavel, když u Damašku přijal své povolání.

11. Kterými slovy shrnul Pavel před Agrippou evangelium? v. 22. 23.

Apoštol trval na svém oblíbeném tématu se vším důrazem, opravdovostí a zanícením, které mu tak mocně pomáhalo v misijní práci. V neochvějném zájmu o tento cíl ztratil ze zřetele krále, místodržitele, velitele, bohatství, postavení i hodnosti. Vydával svědectví, které bylo smyslem jeho života a mohl mluvit s jistotou hlubokého poznání a zápalem neochvějného přesvědčení. Nikdo z těch, kdo ho slyšeli, nepochyboval o jeho upřímnosti. V návalu řeči byl náhle přerušen. Vypravované události byly pro Festa, jakož i pro ostatní, neznámé. Všichni napjatě poslouchali Pavlovo vyprávění o podivuhodných zkušenostech, viděních a zjeveních, dávných proroctvích a židovském Proroku, který byl zavržen a ukřižován, který však z mrtvých vstal a vstoupil na nebesa. On může dáti Židům odpuštění hříchů a osvětit jak Židy, tak i pohany.

AGRIPPOVO ROZHODNUTÍ

12. Čím byl Pavel přerušen a co odpověděl? v. 24—27.

Místo výrazu „mnohé učení“ lze výstižněji překládat „mnohé psaní“, s odkazem na svatá písmena Židů, jež Pavel tak horlivě zkoumal.

13. Jak dalece zasáhlo Pavlovo poselství Agrippu? v. 28.

Hluboce zasažen, Agrippa ztratil na okamžik ze zřetele své okolí a důstojnost svého postavení. Pod dojmem pravdy, kterou právě slyšel z úst pokorného vězně, stojícího před ním jako vyslanec Boží, nedobrovolně pronesl: „Téměř bys mne naklonil, abych byl křesťanem!“

14. Co přál Pavel králi? v. 29.

15. Jaký názor nabyl Agrippa o Pavlově případě? v. 32.

Když se shromáždění rozcházelo, o Pavlově případě se volně diskutovalo a všichni souhlasili, že jej sice lze pokládat za nadšence nebo fanatika, však v žádném případě za zločince; nečinil nic, proč by si zasluhoval smrt nebo vězení. Ačkoli Agrippa byl Žid, nesdílel horlivou a slepou předpojatost farizejů. Nepřál si, aby svoboda myšlení byla potlačena násilím. „Ten člověk“, pravil, „mohl být propuštěn, kdyby se nebyl odvolal k císaři.“ Jelikož zde bylo odvolání k vyšší instanci, byl případ již mimo pravomoc Festovu nebo Agrippovu.

K přemýšlení: Pavel je nadšeným svědkem svého Pána. Nic se neohlíží na světské hodnosti lidí, ke kterým mluví. Pán se k němu přiznal. Přizná se i k tobě, když budeš jednat podobně.

Cesta do Říma

Základní verš: Ž 46, 2.

Cesta, kterou šel Pavel do Říma jako vězeň, byla plná nebezpečství. Loď, zmítaná bouří, konečně doplula k pobřeží ostrova Malty. Pavlova odvaha a vytrvalost byly příkladem pro všechny cestující. Zde se ukázalo, jaké požehnání přinese i jediný člověk, který je spojen s Bohem. Pavlova přítomnost na lodi, jeho rady a pokyny vedly k záchraně všech cestujících. Z Malty se Pavel dostal do Říma, kde byl také vězněn, avšak za velmi mírných podmínek.

PLAVBA DO ŘÍMA

1. Kterým směrem plula loď, na které cestoval Pavel do Říma? Sk 27, 1—8.

Cesta začala dobře, už na druhý den zakotvili v Sidonu. Julius byl Pavlovi nakloněn, dokonce byl vůči němu uctivý. Pavla už znal. Je pravděpodobné, že byl v strážní službě, když Pavel mluvil před Agrippou a jeho vybranou společností. Pavel si tuto přízeň vysoko cenil, protože měl chatrné zdraví, a na tak dalekou cestu nebyl dostatečně vybaven. Jeho krátký pobyt v Sidonu znamenal pro něj oázu na poušti. Potěšen a povzbuzen nastoupil další cestu.

2. V kterém ročním období Pavel cestoval? v. 9. Srov. v. 12.

3. Do jaké situace se dostali, když odmítli Pavlovu radu?
v. 10—20.

BOUŘKA NA MOŘI

4. O čem mohl Pavel ujistit své spolucestující? v. 21—31.

Při těchto slovech ožila naděje. Nová síla pronikla cestující i posádku. Museli vynaložit mnoho úsilí a námahy, aby se vyhnuli zániku.

5. Jak zbaběle se chtěli někteří zachránit? v. 27—32.

6. Oč se Pavel snažil? v. 33—36.

Nákladní lodě, které dopravovaly po Středozezemním moři obilí mezi Egyptem a Itálií, byly poměrně velké. Vozily náklad i dvou tisíc tun.

7. Z čeho soudíme na velikost lodě? v. 37.

PŘISTÁNÍ NA MALTĚ

8. Za jakých okolností přistáli? Na kterém ostrově?
v. 38—41; 28, 1.

9. Jaký div tu Pavel zažil? Co na to řekli přítomní lidé? Sk 28, 2—6.

Pavel byl při sbírání dřeva nejpilnějším. Jedovatá zmijs, která byla vydrážděna žárem ohně, vyskočila ze suchého chrastí a omotala se Pavlovi kolem ruky. Když to viděli lidé v jeho blízkosti, domnívali se, že jako vězeň bude jistě vrahem, a že ho pronásleduje pomsta na suché zemi, když jí uniknul na moři. Pavel setřásl hada do

ohně a klidně se ohříval dál. Všichni čekali, že za chvíli zemře, protože se domnívali, že ho had uštknul. Když se Pavlovi nic nestalo, svědkové této příhody změnili svůj názor a začali o něm tvrdit, že je bohem. Pavel získal touto událostí mezi obyvateli ostrova a spolucestujícími dobré jméno. To mu pomáhalo získávat je pro pravdu evangelia.

10. Jak byli cestující přijati na Maltě? Kdo jim zvlášť projevil pohostinství? v. 7.

Kníže neboli náčelník ostrova byl pravděpodobně úřední název. S tímto jménem setkáváme se na nápisech nalezených na ostrově. Přívětivost vůči cizincům přivedla Publia do spojení s Boží milostí.

Máme být zdvořilí, soucitní a mít pochopení ke všem, protože nám takový příklad na zemi ukázal Kristus. Čím více budeme spojení s Ježíšem, tím soucitněji a laskavěji se budeme chovat k jiným.

11. Jaký zázrak se stal v rodině Publia? Jaký to mělo následek? v. 8. 9.

PŘÍCHOD DO ŘÍMA

12. Jak se zachovali ostrované vůči Pavlovi a jeho společníkům? v. 10.

13. Jak dlouho zůstali na ostrově? Jakou lodí cestovali dál? v. 11.

14. Kde se Pavel setkal s bratřími? v. 14.

Záliv Puteol (neapolská zátoka) byl hlavním překladištěm obilí v jižní Itálii pro velké lodě. V tomto přístavu byli Židé i křesťané.

Několik křesťanů požádalo Pavla, aby zůstal u nich sedm dní. Díky laskavosti velitele, mohli se tu zdržet. Protože křesťané v Itálii znali Pavla z jeho epíštoly k Římanům, očekávali toužebně jeho návštěvu.

K přemýšlení: Pán zjevil Pavlovi, že cestující v bouři nezhynou. Pavel hned hlásá radostné poselství záchrany. I ty čteš v Písmu, za jakých podmínek lidé nezhynou věčnou smrtí. Zvěstuješ také poselství záchrany?

13. úkol — 29. března 1969

Pavlova poslední léta

Základní verš: 2 Tim 1, 12.

Pavel přišel do Říma. Písmo svědčí o dojmavém setkání a příjemném překvapení: Římský sbor poslal apoštolovi první uvítací pozdrav, který ho zastihl asi 40 km před Římem. Ačkoli byl Pavel připoután ke stráži, přece se těšil poměrné svobodě a dvě léta svého vězení využil ke kázání evangelia o království Židům i pohanům a k napsání některých epíštol.

PAVEL V ŘÍMĚ

1. Co učinili římscí křesťané, když se dověděli, že Pavel se blíží? Sk 28, 15.

Skupina křesťanů se vydala z Říma slavnou vojenskou silnicí Via Appia, která byla projektována v době cen-

sorství Claudia Appia r. 312 př. Kr. Na poslední poštovní stanici (U tří hospod) setkala se skupina bratří, aby pozdravila Pavla. Celý průvod se asi velmi divil, když viděl toto slavnostní uvítání.

Pavlovo dávné přání navštívit Řím se nyní splnilo.

2. Jaké neobyčejné přízně se Pavlovi dostalo, když došel do Říma? v. 16.

Úřední průvodní list Festův a dobré svědectví setníka Julia o jeho zajatci zněly tak příznivě, že velitel věznice upustil od uvržení Pavla do vězení a dovolil mu bydlet v najatém domě. Ačkoli byl řetězem připoután ke stráži, směl podle libosti přijímat návštěvy a pracovat pro pokrok díla Kristova.

3. Který byl první významný Pavlův čin po příchodu do Říma? v. 17—20a.

Mnozí Židé, vyhnaní z Říma výnosem císaře Klaudia, vrátili se po jeho smrti a záhy vytvořili silnou obec. I zde Pavel hledal styk se svými krajany dříve, než se jeho nepřátelé zahrotili proti němu. Za tři dny po svém příchodu povolal odpovědné muže a vylíčil jim, proč přichází do Říma jako vězeň.

Pavel pokládá za dobré ukázat Židům smířlivou tvář. Nemluví proto nic o svém utrpení, které mu způsobili Židé, o jejich spiknutí a vražedném úmyslu. Neusiloval získat jejich osobní náklonnost nebo soucit, nýbrž obhájit pravdu a zachovat čest evangelia.

APOŠTOL A ŽIDÉ V ŘÍMĚ

4. Jaký důvod uvádí Pavel pro své vězení v Římě? v. 20b.

Pavlovi velmi záleželo na tom, aby mohl vysvětlit, že

sem nepřišel žalovat na přední z Izraele, nechtěl, aby se mu vytýkalo, že oloupil svůj lid o jeho mesiášskou naději.

Židé měli zásadu nedovolávat se pohanských úřadů proti svému lidu. Podobně smýšlel i Pavel o křesťanech. (1 Kor 6, 1.) Proto onen neobyčejný spěch vysvětlit Židům, že svým odvoláním nechce žalovat proti svým krajanům.

5. Které dva hlavní body obsahuje odpověď Židů? v. 21—22.

Byla to dokonalá diplomatická řeč. Tvářili se, jako by o tom všem byli nevěděli. Bylo jim však známo o „této sektě“, že se jí všude odporuje. Jak mohli říci, že nevědí nic o křesťanství, když na trůně seděl Nero, obávaný jak od Židů, tak i od křesťanů!

6. Jak využil Pavel této příležitosti? v. 23—24.

Pavel hovořil k posluchačům, kteří znali dobře Písmo. Proto mohl rozvinout své skvělé ovládnutí Písma i jeho výklad.

Když Pavel mluvil o tom, co znal, a svědčil o tom, co věděl o Ježíši z Nazareta, naději Izraele, upřímní hledači pravdy byli přesvědčeni. Jiní však tvrdošíjně odmítli jasné svědectví Písma, které jim podal člověk zvláště osvícený Duchem svatým. Nemohli vyvrátit jeho důkazy, odmítli však jeho závěry.

PAVEL A POHANSKÝ SVĚT

7. Když mnozí nechtěli uvěřit, tak co řekl Pavel naposledy Židům? v. 27.

Pavel tu naposled nabízí Židům spásu skrze Krista. Je to poslední příklad v této knize, kdy Židé vzpurně odepřeli přijmout Mesiáše. Jan 1, 11.

8. Co předpověděl Pavel o pohanech a o spasení? v. 28.
9. Jaký důkaz máme, že Židé definitivně zavrhli evangelium dříve, než se apoštolové obrátili k pohanům? Sk 13, 45. Srov. Řím 11, 11.

VĚČNÉ EVANGELIUM CELEMU SVĚTU

10. Co řekl Ježíš o židovském zavržení evangelia a o jeho přijetí u pohanů? Mat 13, 14–15; 21, 43. Srov. Mat 24, 14.

U Matouše 13 a v podobenství o království použil Ježíš stejného výroku Izaiášova jako Pavel v Římě. Táž slova citoval Jan nevěřícím Židům. Jan 12, 40. Mnoho let později Jan napsal: „I viděl jsem jiného anděla letícího po prostředku nebe, majícího evangelium věčné, aby je zvěstoval těm, kteří bydlí na zemi a všelikému národu, i pokolení, i jazyku, i lidu.“ Zjev 14, 6.

11. Jak dlouho byl Pavel v Římě a čím vyplnil svůj čas? Sk 28, 30.

V této době nezapomněl Pavel ani na sbory, které vznikly jeho prací v mnoha zemích. Uvědomoval si nebezpečí, která ohrožovala věřící, a proto usiloval pomoci jim napomenutím a praktickým naučením. Z Říma posílal posvěcené pracovníky, kteří pracovali netoliko pro tyto sbory, ale i v oblastech, které Pavel navštívil. Tito pracovníci jako moudří pastýři upevňovali dílo tak slibně započaté. Pavel byl stále informován o nebezpečích sborů. Jsa s nimi v neustálém spojení, mohl jim úspěšně pomoci.

Dopisy, které psal Pavel z Říma, jsou známy jako „vězeňské epištoly“, a o jejich pravosti svědčí tyto texty Písma: Fil 1, 13; Kol 1, 24; Ef 3, 13; Filemonovi 1.

12. Čím prozrazují poslední slova Skutků apoštolských statečného ducha Pavlova? Sk 28, 31.
13. Který dojmavý příběh obrácení z oné doby Pavel zaznamenává? Filem 1, 10.

Mezi těmi, kteří odevzdali své srdce Bohu skrze práci Pavlovu v Římě, byl Onesimus, pohanský otrok, který poškodil svého pána Filemona, křesťana v Kolossách, a prchl do Říma. Pavel se snažil svou vládností zmírnit utrpení a tíseň ubohého uprchlíka a vnést světlo pravdy do jeho zatemněné mysli.

Pavel v něm postřehl vlastnosti, které mohou být užitečné v misijní práci. Radil mu proto, aby se bez odkladu vrátil k Filemonovi, žádal ho o odpuštění a myslil na budoucnost. Sám se dobrovolně nabízí uhradit dluh způsobený Onesimem, aby viník byl ušetřen hanby z potrestání. Proto mu píše: „Poškodil-li tě nebo je-li ti něco dlužen, připiš to na můj účet. Já Pavel píši vlastní rukou, já ti zaplatím.“ Jak výstižné znázornění lásky Kristovy ke kajícímu hříšníkovi!

14. Co víme o Pavlově jistotě na sklonku jeho života? 2 Tim 1, 12; 4, 6—8.

Po dvouletém vězení byl Pavel souzen Neronem a osvozen jako nevinný. Znovu svobodně navštěvoval sbory. Za nějaký čas byl opět uvězněn a ve druhém procesu před Neronem odsouzen k smrti stětím.

Apoštol hleděl do budoucna nikoli s nejistotou nebo hrůzou, nýbrž s radostnou nadějí a toužebným očekáváním. Stojí na místě popravném, nevidí meč katův ani zem, která brzy vsaje jeho krev, nýbrž klidně hledí modrou oblohou onoho letního dne k trůnu milosti.

Od chvíle, kdy Pavel-kmet prolil svou krev jako svědek pro slovo Boží a svědectví Ježíše Krista, uplynulo téměř dvacet století. Žádná věrná ruka nezaznamenala pro budoucí generace poslední scény ze života tohoto

svatého muže. Avšak inspirované Slovo nám zachovalo jeho svědectví při smrti. Jako zvuk trouby zní jeho hlas všemi věky, dodává odvahu tisícům Kristových svědků a probouzí v tisících žalem sklíčených srdcích ozvěnu jeho vítězné radosti: „Nebo já jsem hotov, abych obětován byl, doba mého odchodu je zde. Boj výborný bojoval jsem, běh jsem dokonat, víru jsem zachoval. Již zatím odložena jest mi koruna spravedlnosti, kterouž dá mi v onen den Pán, ten spravedlivý soudce, a netoliko mně, ale i všechněm těm, kteříž milují to slavné příští jeho.“

K přemýšlení: Pavel využívá každou příležitost k šíření evangelia. Nevadí mu, že je vězeň bez svobody, že má okovy na ruce a že je připoután k žoldněřovi. Ty jsi svobodný. Máš před Pavlem nesporné výhody. Využíváš je k svědectví pro svého Pána?
